

**Vlada Crne Gore
Kabinet predsjednika
Kancelarija za evropske integracije**

PREDLOG

**ČETRNAESTI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U
OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period jul-decembar 2020.**

Podgorica, maj 2021.

SADRŽAJ

U V O D	3
1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima	4
1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu	5
1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24	8
2. Strategijski dokumenti i izvještaji	10
3. Politički dijalog s Evropskom unijom	12
4. Osvrt na preporuke Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje	13
Z A K L J U Č A K	24

U V O D

Na osnovu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju, koja je usvojena 27. XII 2013, izrađen je Četrnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, kojim Vlada informiše Skupštinu o aktivnostima realizovanim u ovom procesu. Prema Rezoluciji, Skupština na sjednicama redovnih zasijedanja razmatra polugodišnje izvještaje o toku procesa evropske integracije Crne Gore, a ustaljena je i praksa da isti bude prethodno predmet pažnje Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore.

Četrnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju odnosi se na period od 1. VII 2020. do 31. XII 2020. Crna Gora je u izvještajnom periodu nastavila s usklađivanjem i sprovođenjem pravne tekovine EU na liniji ispunjenja obaveza iz završnih mjerila.

Druga polovina 2020. protekla je nastavku borbe Crne Gore i drugih evropskih i država svijeta sa pandemijom virusa COVID-19, međutim zabilježene su i prve zvanične posjete državnog vrha Crne Gore i predstavnika institucija i država članica Evropske unije (EU) od početka pandemije. Političku scenu Crne Gore obilježili su parlamentarni izbori, formiranje nove Vlade koja zadržava proevropski kurs, kao i imenovanje nove glavne pregovaračice za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji Zorke Korić. Vlada će još posvećenijim i fokusiranim radom i promovisanjem evropske vrijednosti u crnogorskom društvu, uz snažniju saradnju sa Skupštinom, ubrzati ispunjavanje obaveza sa EU agende, uz jačanje dobrosusjedskih odnosa i regionalne saradnje.

1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima

Sektorski pododbori

Od ukupno sedam sektorskih pododbora, četiri su, u formi videokonferencija, održana u drugoj polovini 2020:

- XIII sastanak **Pododbora za poljoprivredu i ribarstvo** (6. X 2020), na kojem je ocijenjeno da je pandemija koronavirusa pogodila sektor poljoprivrede i ribarstva, a suočavanje sa predstojećim izazovima zahtijeva funkcionalnu javnu upravu i kontinuitet napretka koji je postignut u prethodnim godinama.
- XIII sastanak **Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze** (7. X 2020), na kojem je istaknuta snažna posvećenost Evropske komisije Zapadnom Balkanu i Crnoj Gori kroz isplatu prve tranše od 30 miliona eura programa makrofinansijske pomoći Crnoj Gori i usvajanje Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan.
- X sastanak **Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku** (9. X 2020) na kojem je ukazano na značaj snažne međuresorske saradnje saradnje, kao i ukupne koordinacije sa horizontalnog aspekta. Pozdravljen je napredak u oblastima poglavlja 10, 19, 25 i 26, uz ocjenu da je period iza nas pokazao prednosti dobre saradnje i posvećenog rada i nadu da će se i naredne godine nastaviti plodotvorna saradnja crnogorske i evropske strane, i
- XIII sastanak **Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku** (22. X 2020), na kojem je pohvaljeno brzo usvajanje mjera za ublažavanje uticaja krize, ali da svaki odgovor treba da bude adekvatan i prilagođen potrebama, kako bi se osiguralo da je podrška koja se pruža pravnim i fizičkim licima efikasna i dobro usmjerena.

Na X sastanku **Odbora za stabilizaciju i pridruživanje**, koji je u online formatu održan 4. XII 2020, konstatovano je da nakon parlamentarnih izbora održanih u avgustu 2020, crnogorski građani očekuju da vide konkretne rezultate i da se predstojeći mjeseci moraju iskoristiti za intenziviranje i ubrzanje političkih i ekonomskih reformi, a posebno u oblasti vladavine prava.

XIV sastanak **Zajedničkog savjetodavnog odbora između Komiteta regiona EU i zajednice opština Crne Gore** je održan 19. XI 2020. Sa sastanka je poručeno da je, s obzirom da lokalne samouprave imaju posebnu ulogu u planiranju, pripremi, finansiranju i sprovođenju razvojnih projekata, izuzetno važno razviti kapacitete na lokalnom nivou i pripremiti nove ideje kroz konkretne projekte za koje se može očekivati da u novoj finansijskoj perspektivi budu predmet podrške kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan.

VIII sastanak **Posebne grupe za reformu javne uprave (PAR)** organizovan je 21. X 2020, putem video-konferencije. Na sastanku je konstatovan kontinuirani napredak koji je ostvaren u procesu reforme javne uprave i ukazano na aktivnosti koje su preduzete na sprovođenju strateških dokumenata u ovoj oblasti.

1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu

Ukupan bilans rezultata Crne Gore u dosadašnjem toku pregovaračkog procesa je 33 otvorena poglavlja, od kojih su tri privremeno zatvorena.

U okviru pregovaračkog poglavlja 1 – Sloboda kretanja robe, 27. VII 2020. donijet je **Zakon o lijekovima** („Sl. list CG“, broj 80/20), koji predstavlja osnovu za unapređenje zakonodavnog okvira, a sve u cilju ispunjenja prvog završnog mjerila u ovom poglavlju. Ovim zakonom se utvrđuju uslovi za proizvodnju, promet i ispitivanje lijekova za humanu upotrebu i upotrebu u veterinarstvu, kao i mjere za obezbjeđivanje kvaliteta, bezbjednosti i efikasnosti lijekova, a od velikog značaja je za funkcionisanje cjelokupnog zdravstvenog sistema u dijelu sprovođenja propisa u Crnoj Gori od strane regulatornih tijela. Osim toga, Vlada je 16. VII 2020. utvrdila **Predlog zakona o standardizaciji**, koji je upućen u skupštinsku proceduru. Ovim zakonom uređuje se organizovanje i djelatnost nacionalnog tijela za standardizaciju Crne Gore, donošenje, objavljivanje, povlačenje i primjena crnogorskih standarda i srodnih dokumenata i druga pitanja od značaja za standardizaciju.

U okviru pregovaračkog poglavlja 4 – Sloboda kretanja kapitala, Vlada je 11. IX 2020. utvrdila **Predlog zakon o uporedivosti naknada povezanih sa računom za plaćanje potrošača, prebacivanju računa za plaćanje potrošača i računu za plaćanje sa osnovnim uslugama i Predlog zakona o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama**, a vezani su za ispunjavanje obaveza iz drugog završnog mjerila. Prvim zakonom unapređuje se regulatorni okvir iz oblasti platnog prometa u pravcu njegovog dodatnog usklađivanja s propisima EU i povećava nivo zaštite potrošača kod ugovaranja i korišćenja računa za plaćanje. Drugim zakonom se vrši potpuno usklađivanje s Uredbom 2015/751 o međubankarskim naknadama za platne transakcije po osnovu kartica, čiji je cilj da se korisnicima platnih usluga obezbijede sigurna elektronska plaćanja, kao i da se riješi problem visokih i različitih međubankarskih naknada na osnovu platnih kartica. Takođe, Vlada je 15. X 2020. usvojila **Nacionalnu procjenu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma**, što predstavlja značajan korak u cilju ispunjenja trećeg završnog mjerila u ovom poglavlju.

U okviru pregovaračkog poglavlja 5 – Javne nabavke, Vlada je 28. VII 2020. donijela **Uredbu o listi vojne opreme i proizvoda, postupku i načinu sprovođenja javnih nabavki u oblasti odbrane i bezbjednosti** („Sl. list CG“, broj 76/20), čijim je donošenjem ispunjen niz obaveza iz drugog završnog mjerila u ovom poglavlju. Cilj Uredbe jeste

jedinstveno uređenje bezbjednosnih nabavki, kako bi se u granicama mogućeg ostvarili osnovni principi javnih nabavki, a istovremeno zaštitili nacionalni interesi Crne Gore u ovoj oblasti, što jeste jedna od garancija da bezbjednosni sistem Crne Gore može uspješno, blagovremeno i kvalitetno funkcionisati u pretpostavljenim i zadatim situacijama. Takođe, Vlada je 30. XII 2020. donijela **Pravilnik o načinu rada i korišćenja elektronskog sistema javnih nabavki** („Sl. list CG“, broj 1/21) kojim se regulišu procedure korišćenja pomenutog sistema čime postupak javnih nabavki postaje potpuno otvoren proces koji može pratiti svaki građanin Crne Gore.

U okviru pregovaračkog poglavlja 6 – Privredno pravo, 30. IX 2020. donijeta su dva podzakonska akta u odnosu na Zakon o privrednim društvima i to: **Pravilnik o postupku registracije, bližoj sadržini i načinu vođenja Centralnog registra privrednih subjekata i Pravilnik o kriterijumima za određivanje i visini naknade za registraciju privrednih subjekata u Centralnom registru privrednih subjekata** („Sl. list CG“, broj 98/20). Donošenje ovih pravilnika predstavlja značajan iskorak u cilju ispunjenja drugog završnog mjerila u ovom poglavlju.

U okviru pregovaračkog poglavlja 8 – Konkurencija, 24. IX 2020. je održana video-konferencija s predstavnicima Evropske komisije na temu završnih mjerila na kojoj su definisane smjernice i obaveze koje Crna Gora treba da realizuje kako bi se ispunili uslovi za privremeno zatvaranje ovog pregovaračkog poglavlja.

U okviru pregovaračkog poglavlja 14 – Saobraćajna politika, Vlada je 6. VIII 2020. donijela **Nacionalni program sigurnosti vazdušnog saobraćaja**, koji definiše regulatorne strukture i odgovornosti Crne Gore i ima za cilj da poboljša sigurnost civilnog vazduhoplovstva.

U okviru pregovaračkog poglavlja 15 – Energetika, Skupština je 30. VII 2020. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energetici** („Sl. list CG“, broj 82/20). Njegovo donošenje je jedan od uslova za ispunjenje drugog završnog mjerila koje se odnosi na to da Crna Gora treba da se uskladi s pravnom tekovinom o unutrašnjem energetsom tržištu, uključujući razdvajanje svih energetske subjekata u skladu s nekim od modela definisanih pravnom tekovinom. Takođe, izmjenama i dopunama postavile su se osnove da svi potrošači mogu da na vrlo isplativ način investiraju u instalacije za proizvodnju električne energije za svoje potrebe.

U okviru pregovaračkog poglavlja 17 - Ekonomska i monetarna unija, Vlada je 9. VII 2020. usvojila **Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2020 – 2023**. U dokumentu je konstatovano da će dobri rezultati Crne Gore na ekonomskom planu u protekle tri godine privremeno biti prekinuti usljed simetričnog eksternog šoka na ekonomije širom svijeta, izazvanog pandemijom virusa COVID-19. Usvajanjem dokumenta se ide u pravcu ispunjavanja trećeg završnog mjerila.

U okviru pregovaračkog poglavlja 18 – Statistika, Vlada je 29. XII 2020. donijela **Odluku o Godišnjem planu zvanične statistike za 2021.** koji obuhvata prikaz statističkih aktivnosti prema prioritetnim statističkim oblastima. Donošenjem Godišnjeg plana definiše se okvir proizvodnje aktivnosti zvanične statistike na godišnjem nivou, koji obezbjeđuje praćenje mjerenja rezultata aktivnosti o ekonomskim, demografskim i društvenim pojavama, kao i pojavama iz oblasti radne i životne sredine Crne Gore.

U okviru pregovaračkog poglavlja 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, Skupština je 27. VII 2020. donijela **Zakon o fondu rada** („Sl. list CG“, broj 80/20) s ciljem da se preciznije urede organi upravljanja i njihova djelatnost, kao i postupak za ostvarivanje prava zaposlenog na isplatu neisplaćenih potraživanja, po osnovu prestanka radnog odnosa usljed stečaja kod poslodavca. Skupština je 30. VII 2020. donijela i **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju** („Sl. list CG“, broj 80/20) kojim se obezbjeđuje veća stabilnost finansijskog sistema i adekvatnost penzijskih davanja, ali i poboljšavaju uslovi penzionisanja. Ministarstvo rada i socijalnog staranja donijelo je **Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu u sredini i radnoj okolini** („Sl. list CG“, broj 104/20) je stupio na snagu 23. X 2020. Pravilnik je usklađen s tri direktive: Direktiva Savjeta 89/654/EEZ od 30. XI 1989. o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje na radnom mjestu, Direktiva Savjeta 94/33/EEZ od 22. VI 1994. o zaštiti mladih ljudi na radu i Direktiva Savjeta 92/85/EEZ od 19. X 1992. o uvođenju mjera za poboljšanje sigurnosti i zdravlja trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje na radnom mjestu.

U okviru pregovaračkog poglavlja 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, donijeta su dva zakona usmjerena na unapređenje nacionalnog inovacionog sistema putem razvoja inovacionih kapaciteta i inovacione infrastrukture i to: **Zakon o inovacionoj djelatnosti** i **Zakon o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija** („Sl. list CG“, broj 82/20). Zakoni predstavljaju bazičnu mjeru za jačanje IT privrede i funkcionisanje nacionalnog inovativnog ekosistema i omogućavaju širok spektar olakšica i podsticaja koji jednako važe za domaće i za međunarodne kompanije. Na ovaj način se podstiče otvaranje novih mogućnosti za povećanje inostranih investicija u Crnoj Gori i čine državu atraktivnom destinacijom za tehnološko preduzetništvo i testiranje novih tehnologija.

U okviru pregovaračkog poglavlja 21 – Trans-evropske mreže, Vlada je 27. VIII 2020. usvojila **Informaciju o dopuni Jedinственe liste prioritetnih infrastrukturnih projekata**. Pomenuta lista je prvi put usvojena krajem 2015, a u prethodnom periodu je ažurirana i dopunjavana u nekoliko navrata, čime se ispunjava drugo završno mjerilo.

U okviru pregovaračkog poglavlja 27 - Životna sredina i klimatske promjene, Vlada je 19. XI 2020. usvojila **Završni izvještaj o realizaciji Nacionalne strategije za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena (NEAS)** koja predstavlja početno mjerilo u poglavlju 27 i koja se odnosila na period do jula 2020. Prema Završnom izvještaju ukupan stepen realizacije

obaveza za period 2016-2020. je 80,35%. U periodu od 29. VII do 28. VIII 2020. održana je javna rasprava povodom **Nacrta akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene**. Nakon integracije komentara s javne rasprave, kao i komentara koji su prethodno dostavljeni od strane EK, pozitivno mišljenje Komisije je dobijeno 23. XII 2020. Kada je riječ o aktivnostima koje se odnose na nastavak prikupljanja podataka s ciljem identifikovanja potencijalnih **Natura 2000** područja u okviru državnog budžeta, sredstva u iznosu 250.000 eura su obezbijeđena za nastavak terenskog rada, koji sprovodi Agencija za zaštitu prirode i životne sredine u skladu s unaprijeđenom metodologijom koju je uspostavio prethodni IPA projekat „Uspostavljanje Natura 2000 mreže”. Mapiranje za staništa i vrste je nastavljeno od juna 2020. na područjima koja nisu istraživana prethodnim aktivnostima: Orijen, Visitor, Bjelasica (dio koji nije pokriven u istraživanju iz 2019), Kozica i Maočnica (dio koji nije pokriven u istraživanju iz 2019) i Prekornica, dok je mapiranje ihtiofaune i ornithofaune nastavljeno po posebnom planu lokacija. Nastavljena je obuka 10 mladih stručnjaka koji su obučeni 2019. tokom terenskog rada zajedno sa starijim stručnjacima i pet novih mladih stručnjaka je započelo obuku tokom 2020. Tokom 2020, kroz GEF projekat „Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore”, koji je pokrenut od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma, završeno je terensko istraživanje za **tri zaštićena područja u moru** (Platamuni, Katič, Ostrvo stari Ulcinj). Javna rasprava o tekstu nacrta predloga Akta o proglašenju zaštićenog područja „Platamuni” i Nacrtu studije zaštite za zaštićeno područje „Platamuni” organizovana je u periodu 17. XI 2020 – 17. XII 2020.

U okviru pregovaračkog poglavlja 28 – Zaštita potrošača i zdravlja, 28. XII 2020. Koordinaciono tijelo za nadzor na tržištu utvrdilo je **Opšti program nadzora proizvoda na tržištu za 2021.** kojim je obuhvaćeno ukupno 26 proizvoda, odnosno grupa proizvoda, nad kojima će nadzor vršiti osam različitih inspekcija. Ovaj akt će imati pozitivan uticaj na sprovođenje legislative koja se tiče opšte bezbjednosti proizvoda, a samim tim i na ispunjenje obaveza iz prvog završnog mjerila.

U okviru pregovaračkog poglavlja 29 – Carinska unija, Uprava carina je odobrila **prvi status ovlašćenog privrednog subjekta** kompaniji „Neregelia” u septembru 2020, dok je **drugi status ovlašćenog privrednog subjekta** za pivaru dodijelila u decembru 2020. Obje dozvole izdaju se zbog carinskih pojednostavljenja, sigurnosti i bezbjednosti i doprinose ispunjenju drugog završnog mjerila za navedeno pregovaračko poglavlje.

1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24

Vlada je 17. XII 2020. donijela **Odluku o Nacionalnom savjetu za borbu protiv korupcije na visokom nivou** („Sl. list CG”, br. 125/20 i 11/21), na čijem čelu će biti potpredsjednik Vlade. Shodno ovoj odluci, Savjet utvrđuje plan i dinamiku prikupljanja

informacija koje su u vezi s predmetima iz oblasti borbe protiv korupcije na visokom nivou i u tu svrhu ostvaruje saradnju s organima nadležnim za vođenje tih predmeta. Prilikom koncipiranja nadležnosti ovog tijela Savjet je kao model koristio nekadašnju Nacionalnu komisiju za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao i Komisiju za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija. Navedenom Odlukom su propisani zadaci Savjeta: utvrđivanje plana i dinamike prikupljanja informacija koje su u vezi s predmetima iz oblasti borbe protiv korupcije na visokom nivou i u tu svrhu ostvarivanje saradnje s organima nadležnim za vođenje tih predmeta; na osnovu dobijenih informacija i sagledanih okolnosti u vezi s predmetima koji se odnose na korupciju na visokom nivou, sačinjavanje pregleda dosadašnjeg toka vođenih istraga o tim predmetima; priprema mišljenja o djelotvornom načinu na koji bi se vođenje istrage o predmetima koji se odnose na korupciju na visokom nivou moglo unaprijediti i u tu svrhu predlaganje konkretnih mjera koje bi trebalo dodatno preduzeti; praćenje aktivnosti državnih organa i rukovođenje, organizovanje i sinhronizovanje aktivnosti organa državne uprave i drugih nadležnih institucija u sprovođenju borbe protiv korupcije na visokom nivou, utvrđivanje prioriteta, predlaganje aktivnosti, dinamike i rokova za realizaciju i ocjenjivanje postignutih rezultata; ostvarivanje komunikacije s međunarodnim institucijama, međunarodnim organizacijama i predstavnicima diplomatskog kora u cilju prikupljanja svih neophodnih informacija u cilju nesmetanog djelovanja Savjeta; traženje podataka, objašnjenja i izvještaja od državnih organa, organa državne uprave i drugih institucija i organizacija u vezi s pitanjima koja se odnose na prevenciju i suzbijanje korupcije na visokom nivou.

2. Strategijski dokumenti i izvještaji

U izvještajnom periodu, u procesu pregovora realizovane su sljedeće aktivnosti:

Vlada je 2. VII 2020. usvojila **Dvadeset peti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar – mart 2020. i Informaciju o Dopuni 6. Finansijskog sporazuma za Nacionalni program za Crnu Goru u okviru IPA komponente I – Podrška tranziciji i izgradnji institucija za 2011. godinu s Predlogom dopune Sporazuma.**

Vlada je 16. VII 2020. usvojila **Informaciju o potrebi obezbjeđivanja pozajmice za realizaciju aktivnosti na projektu u okviru Interreg IPA CBC programa Italija – Albanija - Crna Gora.**

Vlada je 30. VII 2020. usvojila **Izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za I i II kvartal 2020.**

Takođe, na istoj sjednici usvojeni su **Predlog odluke o izmjeni Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 5 – Javne nabavke**, kao i **Predlog odluke o izmjeni Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost**.

Vlada je 6. VIII 2020. usvojila **Informaciju o uključivanju Revizorskog tijela Crne Gore kao korisnika projekta tehničke podrške „TA-MONTENEGRO/No. 351“ u okviru Interreg IPA programa prekogranične saradnje Italija - Albanija - Crna Gora 2014-2020, sa Predlogom Dopune Sporazuma o sprovođenju projekta tehničke podrške „TA-MONTENEGRO/No. 351“ između Regije Pulja i Kancelarije za evropske integracije i predlogom Sporazuma o partnerstvu za sprovođenje projekta tehničke podrške „TA-MONTENEGRO/No. 351“ između Kancelarije za evropske integracije i Revizorskog tijela Crne Gore, Informaciju o Finansijskom sporazumu između Evropske komisije, Crne Gore i Republike Albanije za 2019. godinu, u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020, s Predlogom Sporazuma i Informaciju o Finansijskom sporazumu za 2019. godinu između Evropske komisije, Crne Gore i Kosova, u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020, s Predlogom Sporazuma**.

Vlada je 8. X 2020. usvojila **Informaciju o potrebi obezbjeđivanja pozajmice za realizaciju aktivnosti na projektu u okviru Interreg IPA CBC programa Italija-Albanija-Crna Gora**.

Vlada je 15. X 2020. usvojila **Dvadeset šesti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period april - jun 2020 i Trinaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, za period januar - jun 2020**.

Vlada je 22. X 2020. usvojila **Dvadeset sedmi kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul - septembar 2020, kao i Informaciju o Predlogu sporazuma o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma 2014-2020, zaključenog 6. decembra 2017. godine, u okviru IPARD II podrške za poljoprivredu i ruralni razvoj Instrumenta pretpristupne podrške IPA II, s Predlogom sporazuma**.

Vlada je 29. X 2020. usvojila **Izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za I, II i III kvartal 2020. godine**.

Vlada je 12. XI 2020. usvojila **Informaciju o Finansijskom sporazumu između Evropske komisije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore za 2019. godinu, u okviru IPA II**

Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2014-2020 s Predlogom sporazuma; Informaciju o Finansijskom sporazumu između Evropske komisije, Republike Srbije i Crne Gore za 2019. godinu, u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2014- 2020 s Predlogom sporazuma.

3. Politički dijalog s Evropskom unijom

Izveštajni period obilježio je nastavak borbe Crne Gore i drugih evropskih država s pandemijom virusa COVID-19, međutim tokom druge polovine 2020. zabilježene su i prve zvanične posjete i sastanci zvaničnika državnog vrha Crne Gore i predstavnika institucija i država članica Evropske unije (EU).

Među sastancima se izdvajaju susreti predsjednika **Mila Đukanovića** i predsjednika Skupštine **Ivana Brajovića** s ministrom odbrane Slovačke **Jaroslavom Nađem** (*Jaroslav Nad'*), održani 24. VIII 2020. u okviru posjete ministra Crnoj Gori. Predsjednik Đukanović je zahvalio na podršci koju Slovačka pruža evropskoj integraciji Crne Gore, uz podsjećanje na važnost integracije Zapadnog Balkana u cilju pune stabilnosti i razvoja regiona. Ministar Nađ je izrazio očekivanje u vezi sa daljim napretkom Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji i punopravnim članstvom imajući u vidu njen dosadašnji stepen pripremljenosti, koji je, kako je ocijenio, najbolji u regionu.

Pored toga, održani su i sljedeći susreti crnogorskih zvaničnika s zvaničnicima država članica EU i predstavnicima institucija Unije, poput:

- sastanka predsjednika Vlade **Duška Markovića** s predsjednikom Evropskog savjeta **Šarlom Mišelom** (*Charles Michel*), predsjednikom Evropskog parlamenta **Davidom Sasolijem**, potpredsjednikom Evropske komisije i visokim predstavnikom za vanjsku politiku Evropske unije **Džozefom Borelom** (*Josep Borrell*) i s evropskim komesarom za susjedsku politiku i proširenje **Oliverom Varheljijem** (*Olivér Várhelyi*), tokom posjete Briselu 13. VII 2020. S pomenutih sastanaka poslate su jasne poruke o perspektivi i očekivanjima da će Crna Gora snažno nastaviti svoju evropsku integraciju, da će odgovoriti na ono što su trenutni izazovi i potrebe u tom procesu, prije svega na polju jačanja vladavine prava koja uključuje dalju reformu pravosuđa, borbu protiv kriminala i korupcije, i pitanje medijskih sloboda. Osim toga, pozdravljeno je prihvatanje nove metodologije i istaknuto da će investicioni plan za Zapadni Balkan, koji EU priprema za jesen, imati veliki značaj u razvoju regiona i oporavku ekonomije od posljedica pandemije COVID-19.

- razgovora ministra vanjskih poslova **Srdana Darmanovića** i mađarskog ministra vanjskih poslova i trgovine **Petera Sijarta** (*Péter Szijjártó*) 30. VII 2020, video sastanka ministara vanjskih poslova država članica Centralno-evropske inicijative (CEI), koji se održao 24. IX 2020. u okviru crnogorskog predsjedavanja, a na kojem je učestvovao i

evropski komesar za susjedsku politiku i proširenje **Oliver Varhelji**, kao i učešće ministra Darmanovića na sastanku Alijanse za multilateralizam u organizaciji ministara vanjskih poslova Njemačke i Francuske.

Predsjednik **Milo Đukanović** je 6. X 2020. boravio u radnoj posjeti Njemačkoj, tokom koje se sastao s predsjednikom Njemačke **Frankom Valterom Štajnmajerom** (*Frank-Walter Steinmeier*), predsjednikom Bundestaga **Volfangom Šojbleom** (*Wolfgang Schäuble*) i ministrom vanjskih poslova **Hajkom Masom** (*Heiko Maas*). Odvojeni sastanak predsjednik je imao i s predsjedavajućim i članovima **Radne Grupe za Zapadni Balkan, frakcije CDU/CSU**. Unutrašnja politička pitanja, kao i regionalne teme su bile dominantne u razgovorima, posebno u parlamentu gdje je pokazano veliko interesovanje za postizborni politički proces u Crnoj Gori, kao i za ona pitanja koja se tiču regionalne stabilnosti i evropske perspektive regiona Zapadnog Balkana, sve to u kontekstu Izvještaja o napretku.

Takođe, izdvajaju se susreti predsjednika **Mila Đukanovića** i predsjednika Skupštine **Alekse Bečića** s evropskim komesarom za susjedstvo i proširenje **Oliverom Varheljijem**, 9. X 2020, koji je boravio u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori povodom predavljanja Izvještaja EK o Crnoj Gori 2020. i Ekonomskog i investicionog plana za Zapadni Balkan. Na sastancima su razmijenjena mišljenja o postizbornoj situaciji u Crnoj Gori te izražena nada da će nova Vlada nastaviti evropski put države.

Predsjednik Skupštine **Aleksa Bečić**, predsjednik Vlade **Zdravko Krivokapić** i potpredsjednik Vlade **Dritan Abazović**, 8. XII 2020. učestvovali su na online sastanku s poslanicima Evropskog parlamenta - **Toninom Piculom**, izvjestiocem Evropskog parlamenta za Crnu Goru i **Vladimirom Bilčikom**, kopredsjedavajućim Parlamentarnog odbora EU i Crne Gore za stabilizaciju i pridruživanje (POSP), uz moderiranje šefice Delegacije EU u Crnoj Gori Nj. E. ambasadorke **Oane Kristine Pope**. Sa sastanka je poslata jasna poruka da stagnacija na evropskom putu više nije opcija i izraženo očekivanje da će dinamičnije usvajanje evropskih standarda voditi bržem zatvaranju svih pregovaračkih poglavlja i u konačnom, članstvu Crne Gore u EU.

Predsjednik Vlade **Zdravko Krivokapić** se tokom zvanične posjete Briselu, 15. XII 2020. sastao s predsjednikom Evropskog savjeta **Šarlom Mišelom**, specijalnim predstavnikom EU za dijalog Beograd - Priština i druga regionalna pitanja na Zapadnom Balkanu **Miroslavom Lajčakom**, kao i s generalnim sekretarom NATO-a **Jensom Stoltenbergom**, dok se 16. XII 2020. sastao s evropskim komesarom za proširenje i susjedsku politiku **Oliverom Varheljijem**, predsjednikom Kraljevine Vlade Belgije **Aleksanderom de Kroom** (*Alexander de Croo*), kao i s predsjednicom Predstavničkog doma Belgije **Elijanom Tilije** (*Éliane Tillieux*). S pomenutih sastanaka poslate su poruke podrške ekonomskom oporavku Crne Gore u cilju boljeg kvaliteta života građana i bržeg pristupanja EU. Konstatovano je da je Crna Gora lider u procesu EU integracija u regionu i da ima sve

uslove da sačuva tu poziciju. Na toj liniji, predsjednik Vlade je poručio da je strateški cilj Crne Gore da postane naredna članica Evropske unije.

4. Osvrt na preporuke Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje

Izorno zakonodavstvo

U decembru 2020. osnovan je skupštinski **Odbor za sveobuhvatnu izbornu reformu**, čiji je cilj uspostavljanje punog povjerenja javnosti u izborni proces. Zadaci Odbora se odnose na implementaciju preporuka iz izvještaja EK o Crnoj Gori; implementaciju svih preporuka iz izvještaja OEBS/ODIHR misija; definisanje Predloga zakona o izboru odbornika i poslanika, Predloga zakona o biračkom spisku, Predloga zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Predloga zakona o registrima prebivališta i boravišta; analizu primjene Zakona o ličnoj karti i Zakona o crnogorskom državljanstvu; jačanje sveukupnih kapaciteta, profesionalizma i transparentnosti organa značajnih za izborne procese, uključujući Državnu izbornu komisiju i Agenciju za sprječavanje korupcije (ASK), čiji je cilj, između ostalog, jačanje povjerenja javnosti u njihov rad. Cilj je i dalja dogradnja i izmjena opštih uslova za sprovođenje izbora, koja podrazumijeva definisanje rješenja o načinu održavanja lokalnih izbora u svim jedinicama lokalne samouprave u jednom danu i definisanje Predloga kodeksa etičkog ponašanja u izbornim kampanjama. Odbor ima 14 članova, po sedam predstavnika parlamentarne većine i opozicije.

Pravosuđe i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala

U oblasti pravosuđa, Skupština je 16. VII 2020. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima** („Sl. list CG”, broj 76/20) i **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom tužilaštvu** („Sl. list CG”, broj 76/20), kojim su ova dva zakona usklađena sa Zakonom o pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima s državama članicama EU. Skupština je 16. VII 2020. donijela **Zakon o alternativnom rješavanju sporova** („Sl. list CG”, broj 77/20), a njegova primjena započela je u avgustu 2020. Ovim zakonom se obezbjeđuje jedinstven pristup alternativnom rješavanju sporova, dodatno podstiče upotreba medijacije i drugih načina alternativnog rješavanja sporova i osigurava da se poštuju jednaki standardi kvaliteta vansudskog rješavanja sporova. Vlada je 13. X 2020. donijela **Analizu racionalizacije pravosudne mreže**, u kojoj su određeni strateški pravci razvoja crnogorskog pravosuđa za 2019-2022, pa je u okviru strateškog cilja jačanje efikasnosti pravosuđa kao jedna od ključnih oblasti fokusa reforme prepoznata potreba racionalizacije mreže sudova i državnih tužilaštava. Vlada je 29. X 2020. usvojila **Program razvoja informaciono-komunikacionih tehnologija pravosuđa za period 2021-2023**. Ovim programom definisani su dalji pravci razvoja jedinstvenog informacionog sistema pravosuđa, operativni ciljevi i aktivnosti za sprovođenje operativnih ciljeva, način izvještavanja i druga pitanja od značaja za ovu oblast.

U oblasti borbe protiv korupcije, Vlada je 28. XII 2020. **obnovila zahtjev Srbiji za izručenje bivšeg predsjednika državne zajednice SCG Svetozara Marovića Crnoj Gori**. Prethodna Vlada je ranije slala istu molbu i dvije urgencije Srbiji ovim povodom, ali nije bilo odgovora. Marović se potražuje radi izvršenja presuda iz 2016, kojima je osuđen na tri godine i devet mjeseci zatvora zbog malverzacija u nekoliko korupcionaških afera kojima je nastupila višemilionska šteta za Opštinu Budva. Prema Krivičnom zakoniku Crne Gore, zastarjelost izvršenja kazne nastupila bi u septembru 2021. odnosno pet godina od dana presuđenja.

U oblasti pravosudne saradnje u građanskim i krivičnim stvarima, Skupština je 16. VII 2020. donijela **Zakon o potvrđivanju Ugovora između Crne Gore i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske kojim se dopunjava Evropska Konvencija o ekstradiciji od 13. XII 1957. i koji ima za cilj olakšavanje njene primjene** („Sl. list CG – Međunarodni ugovori“, broj 6/20). Istog dana, Skupština je donijela i **Zakon o potvrđivanju Protokola kojim se mijenja i dopunjava Dodatni Protokol uz Konvenciju o transferu osuđenih lica** („Sl. list CG – Međunarodni ugovori“, broj 6/20).

U oblasti borbe protiv organizovanog kriminala, Skupština je 31. VII 2020. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka** („Sl. list CG“, broj 74/20). Ovim zakonom propisuju se nadležnosti organa u postupku izdavanja dozvola za pristup tajnim podacima za zaposlene u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore i koriguju pojedine odredbe važećeg zakona radi preciznijeg tumačenja i primjene.

U oblasti borbe protiv pranja novca, izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave policije iz avgusta 2020, izmijenjena je unutrašnja organizacija Uprave policije, u cilju povećanja efikasnosti i postizanja boljih rezultata u narednom periodu, a sve u skladu s ekspertskim preporukama u dijelu jačanja kapaciteta FOJ-a. Vlada je 15. X 2020. donijela **Nacionalnu procjenu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, s pratećim Akcionim planom**, koja predstavlja sveobuhvatan proces prikupljanja i analize relevantnih podataka s ciljem da se procijeni stepen izloženosti pojedinačnih sektora i sistema u cjelini, pranju novca i finansiranje terorizma, u cilju planskog efikasnog angažovanja raspoloživih finansijskih, tehničkih i ljudskih resursa u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma. Vlada je 29. X 2020. donijela **Nacionalni plan za formalnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima**, koji definiše sastav i nadležnosti Tima za formalnu identifikaciju žrtava i detaljno objašnjava korake koje je neophodno preduzeti u cilju inicijalne pomoći, zaštite i upućivanja lica za koja se pretpostavlja da su žrtve trgovine ljudima i kvalitetno sprovedenog postupka njihove formalne identifikacije. Shodno odluci šefova finansijsko-obavještajnih službi članica Egmont-a donijetoj van zasijedanja u novembru 2020, **Sektor za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma Crne Gore (Finansijsko-obavještajna jedinica - FOJ) je 4. XI 2020. postao član Finansijsko-obavještajne službe u okviru Egmont grupe**.

Temeljna prava

Kada je riječ o pravima pripadnika LGBTI populacije, Skupština je 1. VII 2020. donijela **Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola** („Sl. list CG”, broj 67/20), kojim se uređuje zaključenje i prestanak životnog partnerstva lica istog pola, vođenje registra partnerstava te prava i dužnosti lica koja su zaključila partnerstvo. Zakonom je omogućeno da istopolne zajednice uživaju ista prava kao heteroseksualni parovi, samo bez mogućnosti usvajanja djece. Posebno je normirano izdržavanje po osnovu partnerstva, a regulisani su imovinski odnosi partnera, kao i prava i obaveze u sistemu obaveznog zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite te prava iz socijalne i dječje zaštite.

Kada je u pitanju sloboda izražavanja i procesuiranje napada na novinare, Skupština je 27. VII 2020. donijela **Zakon o medijima i Zakon o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore** („Sl. list CG”, broj 80/20). Zakonom o medijima uređuju se osnovni principi slobode medija, slobode izražavanja slobodnog osnivanja medija, javnosti medijskog vlasništva, transparentnosti oglašavanja u medijima, zaštite medijskog pluralizma, prava, obaveze i odgovornosti u informisanju, zaštita posebnih prava, pravo na odgovor i ispravku, čuvanje i pravo uvida u medijski zapis i druga pitanja od značaja za rad medija. Zakon o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore sadrži normativne pretpostavke potrebne za institucionalno, politički i finansijski nezavisan javni servis, pri čemu su ojačani postojeći i definisani novi instituti. Naročito je važno da zakon tretira i pitanja konflikta interesa članova Savjeta javnog servisa te kriterijuma za njihov izbor, a uvodi se i institut Ombudsmana RTCG i Upravni finansijski odbor. Zakon o audio-vizuelnim medijskim uslugama krajem novembra 2020. po drugi put upućen na mišljenje Savjetu Evrope i Evropskoj komisiji.

Vlada je 30. VII 2020. usvojila **Izveštaj o radu Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija, za period od 23. II 2019. do 23. V 2020.**

Vrhovni sud Crne Gore i Sindikat medija Crne Gore, u cilju promocije slobode medija su 25. IX 2020. potpisali **Memorandum o saradnji**. Memorandumom je definisana podrška radu Sindikata medija Crne Gore kroz obezbjeđivanje potrebnih informacija i podataka, u skladu sa svojim mogućnostima, a u vezi aktivnosti iz djelokruga rada Sindikata medija Crne Gore.

Bilans rezultata – II polovina 2020.

S. Nj. i dr. (V.V., M.B. i S.K.), novinari ND „Vijesti“, policijskim službenicima Centra bezbjednosti Podgorica podnijeli su prijavu protiv nepoznatog lica zbog ozbiljnih prijetnji izrečenih telefonskim putem - pozivima na službeni telefonski broj u redakciji dnevnog lista. Osnovni sud u Bijelom Polju je imao u radu predmet protiv okrivljenog T.J. zbog produženog

krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz čl. 168 st. 2 u vezi st. 1 u vezi čl. 49 KZ CG, u kojem su oštećena lica novinari redakcije Vijesti: S.K., V.V i M.B. U navedenom predmetu održan je i zaključen glavni pretres, 21. X 2020, nakon čega je donijeta presuda kojom je okrivljenom izrečena kazna zatvora u trajanju od dva mjeseca. Presuda je postala pravosnažna 24. XII 2020.

U predmetu Suda za prekršaje u Budvi - Odjeljenja u Kotoru, zbog prekršaja, učinjenog na štetu novinarki Skala radija i Pobjede – D.J. i I.K., okrivljeni Z.M. je osuđen na novčanu kaznu u iznosu od 180 eura. Rješenje je postalo pravosnažno 10. XI 2020.

U izvještajnom periodu, formiran je i predmet po prijavi koju je punomoćnik oštećenog „JUMEDIA MONT“ DOO podnio protiv R.D. zbog izvršenja krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz čl. 168 KZ CG. Krivičnom prijavom predstavljeno je da je okrivljeni R.D. na društvenoj mreži „Instagram“ slao poruke prijeteće/neprimjerene sadržine. Predmet se nalazi u fazi izviđaja.

U oblasti reforme zatvorskog sistema, maloljetnički zatvor počeo je s radom u oktobru 2020.

U oblasti ljudskih i manjinskih prava, Vlada je 25. XII 2020. uputila **javni poziv nevladinim organizacijama na konsultacije o aktivnostima u oblasti ljudskih i manjinskih prava**. Tema konsultacija je bilo upoznavanje s radom NVO sektora, kao i sugestije u vezi s boljim praćenjem Ustavom zagarantovanih prava manjinskih naroda u Crnoj Gori.

Kada je riječ o slobodi vjeroispovijesti, Skupština je 29. XII 2020. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica** („Sl. list CG”, broj 8/21). U prethodnoj verziji Zakona o slobodi vjeroispovijesti iz decembra 2019. bilo je navedeno da će "svi vjerski objekti koji predstavljaju kulturnu baštinu, a bili su imovina države Crne Gore prije gubitka njene nezavisnosti 1918. i koji kasnije nisu na odgovarajući pravni način prešli u svojinu neke vjerske zajednice, biti prepoznati kao državna imovina". Novim izmjenama taj član Zakona je izbrisan, a unijeta je norma da se imovinski sporovi vode u parničnom postupku pred sudovima, a ne u upravnom sporu. Takođe, novim izmjenama dodaje se da vjerska zajednica ima svoje vjersko učenje, autonomna vjerska pravila, vjersku organizaciju i vjerske organe; u slučajevima premještanja, iznošenja iz države ili otuđenja dobra koja predstavljaju kulturnu baštinu Crne Gore, a na kojima pravo svojine ima vjerska zajednica, primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje zaštita kulturnih dobara; nadzor nad primjenom ovog zakona vrši organ državne uprave nadležan za poslove pravosuđa; vjerska zajednica koja je u skladu sa ovim zakonom upisana u Jedinственu evidenciju vjerskih zajednica kao registrovana vjerska zajednica ima svojstvo pravnog lica; vjerska zajednica, odnosno dio vjerske zajednice čiji je vjerski centar u inostranstvu slobodno odlučuje o tome da li će zahtijevati upis u Jedinственu evidenciju; o imovini vjerske zajednice brisane iz Jedinствене

evidencije, nakon izmirenja dugova, odlučuje se na način određen aktima vjerske zajednice. Zakon je nakon donošenja u Skupštini poslat predsjedniku države Milu Đukanoviću na potpisivanje, a 31. XII 2020. je od strane predsjednika države vraćen na ponovno razmatranje.

Ekonomski razvoj

Imajući u vidu specifičnu situaciju u vezi s pandemijom COVID-19, koja je, kao i čitav svijet, snažno pogodila i Crnu Goru, Vlada je nastavila s usvajanjem novih paketa mjera, pa je 23. VII 2020. usvojen **treći paket ekonomskih mjera** podrške građanima i privredi za ublažavanje posljedica pandemije koronavirusa vrijedan 1,22 milijarde eura, koji pokriva period od četiri godine. Nove mjere su usmjerene na obezbjeđivanje izvjesnosti i predvidivosti za crnogorsku privredu, kompanije i preduzetnike, kao i sigurnost za zaposlene, penzionere i korisnike socijalnih davanja.

Pad BDP-a, prema relevantnim evropskim i svjetskim institucijama, iznosi između 12 i 14,3%, a izazvan je krahom turističkog sektora u 2020, smanjenjem privatne potrošnje kao posljedice pada zaposlenosti i zarada, kao i odlaganja započelih investicionih projekata i prenošenja dijela planiranih ulaganja u novu godinu, a jedna od posljedica je i pad zaposlenosti koji je u novembru 2020. bio manji za čak 24,1% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Uzevši u obzir da se država suočava sa značajnim ekonomskim izazovima, 9. XII 2020. su **emitovane euro-obveznice u iznosu od 750 miliona eura sa kamatom od 2,875 %**, a sredstva će biti korišćena za amortizaciju prethodnih zaduženja, dio će biti iskorišćen za finansiranje kapitalnih projekata i očuvanje likvidnosti crnogorskih kompanija i javnih finansija.

Javni dug Crne Gore, na kraju 2020. iznosio je 4.408,95 miliona eura, odnosno 105,15% BDP-a¹ procijenjenog za 2020. Javni dug je veći za 622,16 miliona eura u odnosu na 2019.

Ukupna **spoljnotrgovinska robna razmjena** u periodu januar – decembar 2020, prema preliminarnim podacima Monstata, iznosila je 2,5 milijarde eura, što ukazuje na godišnji pad od 18,1%. Tokom 2020. došlo je do smanjenja neravnoteže u robnoj razmjeni s inostranstvom što je rezultat značajnijeg smanjenja uvoza od izvoza roba u poređenju s prethodnom godinom.

Prema preliminarnim podacima, tokom 2020, **neto priliv stranih direktnih investicija** iznosio je 467,5 miliona eura, što predstavlja povećanje od 53,2% u poređenju sa prethodnom godinom. Ovakvo kretanje rezultat je manjeg odliva SDI uz istovremeno povećanje priliva po osnovu interkompanijskog duga u poređenju sa 2019. Ukupan priliv SDI

¹ Prema projekcijama Ministarstva finansija i socijalnog staranja, BDP za 2020. iznosi 4.193,2 milijarde eura

iznosio je 663 miliona eura, što je za 14,8% manje nego prethodne godine. Ukupan odliv iznosio je 195,5 miliona eura, što ukazuje na pad od 58,7% u odnosu na 2019.

Regionalna saradnja

Crna Gora sprovodi sve restriktivne mjere Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija i EU. Kada je u pitanju Zajednička vanjska i bezbjednosna politika EU, Crna Gora se bez izuzetaka pridružuje zajedničkim pozicijama EU, izjavama/deklaracijama, saopštenjima i demarševima (stepen usaglašenosti 100%).

Crna Gora je učestvovala na drugom, neformalnom sastanku političkih direktora ministarstava vanjskih poslova **A5** 26. X 2020. u online formatu. Takođe, sastanak ministara vanjskih poslova **A5** održan je putem video linka 16. XII 2020, na kojem je učestvovao ministar **Đorđe Radulović**. Na sastanku je usvojena zajednička izjava, u kojoj je naglašena posvećenost daljem napretku u pogledu evropskih i evroatlantskih integracija regiona.

Crna Gora je učestvovala na prvom sastanku Komiteta **Jadransko-jonske inicijative (JII)** u okviru jednogodišnjeg predsjedavanja Slovenije, koji je održan virtuelno, 15. XI 2020.

U okviru **predsjedavanja Centralno-evropskom inicijativom (CEI)**, Crna Gora je predsjedavala trećim i četvrtim sastankom Komiteta nacionalnih koordinatora, koji su održani virtuelno 23. XI 2020. i 3. XII 2020. Crna Gora je takođe bila domaćin sastanka ministara vanjskih poslova, koji je održan u formatu video-konferencije 24. XI 2020, a na kojem je usvojena Odluka o nastavku predsjedavanja Crne Gore i tokom 2021. Događaj na temu „Osnaživanje položaja žena u kontekstu COVID-19 krize“, održan je u virtuelnom formatu 21. XII 2020.

U okviru **predsjedavanja Fondom za Zapadni Balkan (WBF)**, Crna Gora je predsjedavala sastankom Komiteta visokih zvaničnika (CSO). Posljednji sastanak Komiteta visokih zvaničnika, u okviru crnogorskog predsjedavanja, održan je u hibridnoj formi 23. XII 2020. u Tirani. Na sastanku je usvojen Plan budžeta za 2021, a učesnici sastanka su se usaglasili da je povećanje kontribucija važan preduslov za očuvanje regionalnog vlasništva. Važna odluka je donijeta za procedure oko izbora izvršnog direktora WBF, koji će biti izabran tokom 2021. Nadalje, 2. XII 2020. održan je sastanak predstavnika MVP Crne Gore s izvršnim direktorom WBF i predstavnicima MVP Sjeverne Makedonije, u svojstvu budućeg predsjedavajućeg WBF za 2021, a u cilju priprema glavnih tema za sljedeći sastanak Komiteta visokih zvaničnika WBF u okviru crnogorskog predsjedavanja.

U okviru **crnogorskog predsjedavanja Zdravstvenom mrežom Jugoistočne Evrope (SEEHN)** (jun 2019 – jun 2020), kojim je koordiniralo Ministarstvo zdravlja, održano je 42. online plenarno zasijedanje SEEHN 21. VII 2020, na temu „*Odgovor država članica SEEHN na pandemiju COVID-19 i imunizacija kao jedna od vitalnih usluga zdravstvenog sistema u regionu Jugoistočne Evrope-korak naprijed*“.

Kao nastavak već uspostavljene saradnje između Mreže Tink-tenk organizacija

Jugoistočne Evrope (SEE Think Net) i Think Višegrad održan je u online formatu 11. XII 2020. inicijalni sastanak „*Instrument za saradnju tink-tenk organizacija Zapadnog Balkana - THINK BALKANS*“, kao dio budućeg projekta istog imena. Cilj budućeg projekta, koji će finansijski podržati Međunarodni Višegradski Fond (IVF), ima za cilj da stvori trajni mehanizam saradnje između tink-tenk organizacija Zapadnog Balkana i državnih institucija odgovornih za vanjsku politiku i regionalnu saradnju.

U okviru turskog predsjedavanja **Procesom saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECF)**, Crna Gora je učestvovala na sastancima političkih direktora 28. VII, 23. IX i 15. XII 2020, kao i na neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova u Antaliji, 6. XI 2020, na kojem je dogovoreno unapređenje saradnje i jačanje veza među zemljama JIE, s fokusom na iskustva zemalja u suočavanju s izazovima pandemije COVID-19.

Pored učešća crnogorskih predstavnika na 41. online sastanku Borda **Savjeta za regionalnu saradnju (RCC)**, 15. X 2020, generalna sekretarka RCC **M. Bregu** upriličila je 16. XII 2020. zvaničnu posjetu Crnoj Gori, kada se sastala s potpredsjednikom Vlade **Dritanom Abazovićem** i ministrom vanjskih poslova **Đorđem Radulovićem**.

Crna Gora je na ministarskom regionalnom Forumu **Regionalne inicijative za migracije, azil i izbjeglice (MARRI)**, 30. VI 2020, preuzela jednogodišnje predsjedavanje ovom inicijativom. U jedan od sedam prioriteta crnogorskog predsjedavanja uvrštena je finalizacija procesa reforme MARRI, a završni sastanak Ad Hoc Radne grupe MARRI koja ima mandat da radi na izmjeni organizacionih dokumenata održan je online, 19-22. X 2020. U okviru crnogorskog predsjedavanja 11. XII 2020. je održan virtuelni sastanak Komiteta MARRI.

44. sastanak Multinacionalne savjetodavne grupe (MAG), glavnog upravljačkog tijela **Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC)**, održan je 20. X 2020, u okviru crnogorskog predsjedavanja ovom inicijativom. Na sastanku je predsjedavanje od Crne Gore preuzela Sjeverna Makedonija.

Kada je riječ o Uniji za Mediteran (UzM), V regionalni forum održan je, usljed epidemioloških uslova, u online formatu **27. XI 2020**, pod nazivom *Izgradnja jačeg Mediterana*, kada se ujedno obilježavalo 25 godina od pokretanja Barselonskog procesa. Odlučeno je da **28. novembar** bude proglašen za „**Međunarodni dan Mediterana**“, s ciljem posvećenosti očuvanju zajedničkog mediteranskog identiteta i promociji interkulturalnosti u regionu. Regionalnom forumu su prethodili ministarski sastanak EU s južnim susjedima i Forum civilnog društva. Kada je riječ o ministarskim konferencijama, održana je **11. ministarska konferencija UzM-a u oblasti trgovine** 10. XI 2020 u video formatu, na kojoj se govorilo o jačanju regionalne i bilateralne trgovinske saradnje EU s članicama Unije za Mediteran.

U okviru **jednogodišnjeg rumunskog predsjedavanja Organizacijom za**

ekonomsku crnomorsku saradnju BSEC, održan je niz sektorskih sastanaka i konferencija na visokom nivou i nivou radnih grupa iz oblasti transporta, životne sredine i zelene energije, oblasti održivog, ekonomskog razvoja i konkurentnosti. **Sastanci Odbora visokih zvaničnika** održani su 16. X i 25-26. XI 2020, dok je **42. sastanak BSEC Savjeta ministara vanjskih poslova** održan 27. XI 2020, na kojem je Albanija preuzela predsjedavanje. Sjeverna Makedonija je postala 13. članica organizacije BSEC u novembru 2020, dok je **Crna Gora obnovila status partnera za međusektorski dijalog** 8. IX 2020.

Zvanično je otvoren **zajednički drumski granični prelaz između Crne Gore i Bosne i Hercegovine Vračnovići – Deleuša** 20. X 2020. Najavljen je i nastavak gradnje zajedničkih prelaza, i to: Šćepan Polje – Hum, na putnom pravcu Plužine – Foča; Zupci – Sitnica na putnom pravcu Herceg Novi – Trebinje i Ilino Brdo – Klobuk na putnom pravcu Nikšić – Trebinje.

Crna Gora je posvećena rješavanju pitanja prekogranične saradnje, posebno imajući u vidu činjenicu da je ona jedna od glavnih prioriteta Transportne zajednice. S ovim u vezi, uspostavljena je Inter-institucionalna radna grupa sa R. Albanijom koja aktivno radi na razvoju zajedničkog akcionog plana za granične prelaze između Crne Gore i Albanije (za postizanje bilateralnog sporazuma o graničnim prelazima), a sve u skladu s planom mjera za reformu povezanosti koje su postavljene kroz Berlinski proces. Na liniji navedenog, Crna Gora je inicirala održavanje drugog tehničkog sastanka koji je održan u hibridnom formatu 10. VII 2020.

Berlinski proces i Crna Gora

Zbog epidemiološke situacije, **Samit Berlinskog procesa** je održan 10. XI 2020. u Sofiji u video formatu. Samitu su prethodili odvojeni sastanci ministara unutrašnjih poslova, vanjskih poslova, ekonomije, ministara zaduženih za pitanje Roma i zdravlja (*ove godine prvi put je organizovan sastanak ministara zdravlja u okviru BP*). Na Samitu predstavljen unaprijed dogovoreni **Akcioni plan za Zajedničko regionalno tržište i potpisane dvije deklaracije - Deklaracija lidera Zapadnog Balkana o Zajedničkom regionalnom tržištu i Deklaracija lidera Zapadnog Balkana o Zelenoj Agendi za Zapadni Balkan.**

Kada je riječ o bezbjednosti, 6. X 2020. u Sofiji održan je **Četvrti sastanak Upravljačke grupe za bezbjednost** u online formatu. Teme koje su bile zastupljene na sastanku su: promocija regionalne saradnje u oblasti bezbjednosti, razmjena povjerljivih podataka, nedozvoljeno posjedovanje, proliferacija, zloupotreba i trgovina malokalibarskim lakim oružjem, borba protiv korupcije itd.

U dijelu digitalne integracije, **Treći digitalni samit Zapadnog Balkana** održan je 2-3. XI 2020. u Tirani. Na sastanku su potpisana dva memoranduma: Memorandum o razumijevanju o regionalnoj interoperabilnosti i uslugama povjerenja u regionu Zapadnog

Balkana i Memorandum o razumijevanju o 5G planu za digitalnu transformaciju regiona Zapadnog Balkana.

15. XII 2020. održan je **Prvi kick-off sastanak o Zajedničkom regionalnom tržištu**, u organizaciji RCC i CEFTA. Na sastanku je bilo riječi o pripremama za implementaciju Akcionog plana za Zajedničko regionalno tržište i potpisivanju memoranduma o razumijevanju između RCC i CEFTA.

Kada je riječ o zelenim koridorima, Evropska komisija je 28. X 2020. objavila **Saopštenje o nadogradnji inicijative za zelene trake**, kojom se potvrđuje bliska saradnja sa Stalnim sekretarijatom za Transportnu zajednicu, u cilju olakšavanja koordinacije i implementacije mjera između EU i ZB6. U tom smislu održana su tri sastanka: 20. XI 2020, kao i 8. i 14. XII 2020.

U dijelu saradnje mladih, u Tirani je 1. X 2020. održan **Forum za povezivanje**, na kojem se razmatralo pitanje mladih, povezanosti, reformi i proširenja u Jugoistočnoj Evropi. Ovaj forum, koji se organizuje na godišnjem nivou, okuplja eksperte, istraživače, akademike, koordinate samita ZB i sve one koji su uključeni u proces proširenja u zemljama ZB, regionalnu saradnju i dinamiku povezanosti (*saobraćaj, energetika itd*).

Zaštita životne sredine

U oblasti **životna sredina i klimatske promjene**, u periodu jul-decembar 2020, donijet je niz podzakonskih akata i strateških dokumenata.

U oblasti **kvalitet vazduha**, Vlada je usvojila 16. VII 2020. **Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha za 2019.**

U oblasti **zaštita prirode** donijeti su **Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava pravno lice koje sprovodi hitne mjere i mjere iskorjenjavanja invazivnih stranih vrsta i Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava pravno lice koje podnosi zahtjev za izdavanje dozvole, obrascu zahtjeva za izdavanje dozvole i obrascu dozvole za korišćenje invazivne strane vrste koja izaziva zabrinutost u Crnoj Gori i/ili Evropskoj uniji** (oba akta „Sl. list CG“ broj 114/20).

U oblasti **industrijsko zagađenje**, na osnovu Zakona o industrijskim emisijama („Sl. list CG“ broj 17/19), kojim se prenosi Direktiva 2010/75/EU o industrijskim emisijama (IED), donijeti su sljedeći propisi: **Pravilnik o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija, načinu vršenja monitoringa i uslovima rada postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje otpada** („Sl. list CG“ broj 79/20); **Pravilnik o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih supstanci, tehničkim mjerama za izuzeće od primjene graničnih vrijednosti i načinu monitoringa** („Sl. list CG“ broj 61/20); **Pravilnik o načinu vršenja monitoringa emisija u vodu i vazduh iz postrojenja koja proizvode titanijum dioksid** („Sl. list CG“ broj 70/20) i **Pravilnik o sadržaju i načinu podnošenja**

zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole („Sl. list CG“ broj 55/20).

U oblasti **hemikalije**, donijeti su sljedeći propisi: **Uredba o izmjeni Uredbe o zabranjenim odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu** („Sl. list CG“, br. 70/18, 76/20), koja u potpunosti prenosi Aneks XVII REACH regulative; **Pravilnik o izmjeni Pravilnika o listi klasifikovanih supstanci** („Sl. list CG“, br. 11/18, 63/20), koji u potpunosti prenosi sve izmjene i dopune Aneksa VI CLP regulative; **Pravilnik o izmjeni Pravilnika o listi opasnih hemikalija i proizvoda čiji je izvoz zabranjen** („Sl. list CG“, br. 71/18, 68/20), koji prenosi izmjene i dopune Aneksa V PIC regulative i **Pravilnik o bližem sadržaju dosijea i registra hemikalija** („Sl. list CG“, broj 96/20), koji prenosi izmjene i dopune Aneksa VI – Aneksa XII REACH regulative.

U oblasti **civilne zaštite**, donijet je **Pravilnik o bližem načinu organizovanja i sprovođenja provjere znanja i vještina pripadnika jedinica civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica i obrascu uvjerenja o njihovom osposobljavanju i usavršavanju u oblasti zaštite i spašavanja** („Sl. list CG“, broj 81/20) i **Pravilnik o osposobljavanju i usavršavanju pripadnika jedinica civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica** („Sl. list CG“, broj 81/20).

U oblasti **klimatskih promjena**, donijeti su sljedeći propisi: **Pravilnik o načinu izrade i sadržaju inventara emisija gasova sa efektom staklene bašte** („Sl. list CG“, broj 55/20) u cilju daljeg usklađivanja sa Regulativom (EU) 2018/1999; **Pravilnik o načinu utvrđivanja obaveznih ciljeva smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte** („Sl. list CG“, broj 57/20) sa ciljem dalje harmonizacije sa Regulativom (EU) 2018/842 i (EU) 2018/841; **Pravilnik o bližem načinu i potrebnoj dokumentaciji za izdavanje dozvole za uvoz i/ili izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i alternativnih supstanci** („Sl. list CG“, broj 69/20) sa ciljem dalje harmonizacije sa Regulativom 517/2014 i 1005/2013; **Pravilnik o sadržaju plana praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte iz postrojenja** („Sl. list CG“, broj 92/20) s ciljem dalje harmonizacije sa Regulativom (EU) 2018/2066 i **Pravilnik o planu praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte iz vazduhoplova** („Sl. list CG“, broj 102/20) s ciljem dalje harmonizacije sa Regulativom 2017/2392 i (EU) 2018/2066.

Crna Gora je **bukove šume** unutar NP Biogradska gora uvrstila u „Drevne i prašumske bukove šume Karpata i drugih regija Europe - proširenje (Crna Gora)“, kako bi se kvalifikovala za uvrštavanje na UNESCO listu svjetske baštine. Naime, izradom nacрта Nominacionog dosijea za treće proširenje serijskog dobra UNESCO Svjetske prirodne baštine „Drevne i prašumske bukove šume“, započeta je finalna faza nominacije evropskih izvornih bukovih šuma i prašumskih bukovih kompleksa na teritoriji Crne Gore, Švajcarske, Češke, Poljske, Slovačke, Italije, Francuske, Srbije, Bosne i Hercegovine i Sjeverne Makedonije. Ekspertska misija Međunarodne unije za zaštitu prirode (IUCN) je posjetila Crnu Goru

odnosno NP Biogradska gora krajem oktobra 2020.

Kada je u pitanju **Skadarsko jezero**, Biro Stalnog odbora Bernske konvencije na sastanku održanom u septembru 2020. izvršio je uvid u dostavljene Izvještaje koje su podnijeli i nacionalne vlasti i podnosioci žalbe povodom žalbe br. 2016/4: Crna Gora: Razvoj komercijalnog projekta u Nacionalnom parku Skadarsko jezero i kandidata za Emerald područje. Biro je pozdravio napredak u određenim oblastima koje je Vlada postigla, kao što su: mapiranje staništa Skadarskog jezera kroz prekogranični projekat „Očuvanje i održivo korišćenje biodiverziteta na područjima Prespanskog, Ohridskog i Skadarskog jezera (CSBL)” koji je implementirao GIZ u Albaniji i Crnoj Gori; kao i proglašenje Ulcinjske solane zaštićenim područjem – parkom prirode. Treći izvještaj o implementaciji Preporuka datih od strane Bernske konvencije je dostavljen 29. X 2020.

Monitoring kvaliteta površinske vode koji se sprovodi na kvartalnom nivou i monitoring faune dna rijeke **Tare**, što predstavlja sprovođenje preporuka UNESCO-a, koji drugu godinu zaredom određuje uticaj izgradnje autoputa na živi svijet rijeke Tare, nastavljen je i u drugoj polovini 2020.

Kada je riječ o **Sinjajevini**, na inicijativu Ministarstva odbrane, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine pristupila je izradi „Utvrđivanja nultog stanja biodiverziteta na Sinjajevini” na širem području planiranom za vojni poligon. U periodu jun-oktobar 2020. rađena su terenska istraživanja, koja su završena 10. X 2020. Istraživanjima su obuhvaćene: vaskularne biljke, staništa sa Direktive o staništima, mahovine, lišajevi, gljive, sisari, ptice, vodozemci i gmizavci, insekti, vodeni beskičmenjaci i pećine. Korišćena je ista metodologija istraživanja koja se koristi u projektu „Uspostavljanje NATURA 2000 mreže”. S obzirom na to da u pomenutom periodu nije bilo moguće detaljno istražiti kompletan biodiverzitet, poseban naglasak je dat na međunarodno značajne vrste (Bernska konvencija, Direktiva o staništima), endemične i vrste zaštićene nacionalnom legislativom. Na osnovu sakupljenih podataka će se predložiti koji dijelovi Sinjajevine (a koji se nalaze u obuhvatu poligona koji je dostavljen kao predmetno područje istraživanja) treba izuzeti od korišćenja/gađanja ukoliko je izvodljivo.

ZAKLJUČAK

U drugoj polovini 2020. Crna Gora je nastavila da bilježi solidne rezultate u pregovaračkom procesu s Evropskom unijom, koji su afirmisani usvajanjem dokumenata koji se odnose na ispunjenje obaveza definisanih prevashodno kroz završna mjerila.

U izvještajnom periodu usvojen je Izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za I, II i III kvartal 2020. Nastavljeno je sa održavanjem sektorskih pododbora: Pododbora za poljoprivredu i ribarstvo, Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze, Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku i Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku. Održan je Odbor za stabilizaciju i pridruživanje, kao i sastanak Zajedničkog savjetodavnog odbora između Komiteta regiona EU i zajednice opština Crne Gore.

Izdvajaju se zvanične posjete predsjednika Mila Đukanovića Njemačkoj i premijera Zdravka Krivokapića Briselu, kao i sastanci predsjednika Mila Đukanovića i predsjednika Skupštine Alekse Bečića sa evropskim komesarom za susjedstvo i proširenje Oliverom Varheljjem, tokom njegove posjete Crnoj Gori.

Nadalje, Crna Gora je u kontinuitetu posvećena regionalnoj saradnji i ima aktivnu ulogu u izgradnji stabilnijeg i bezbjednijeg regiona kroz učešće u preko 30 regionalnih organizacija i inicijativa. Takođe, Crna Gora je prethodne godine uspješno predsjedavala sljedećim inicijativama: Centralno-evropskom inicijativom, Fondom za Zapadni Balkan (WBF), Zdravstvenom mrežom Jugoistočne Evrope (SEEHN), Regionalnom inicijativom za migracije, azil i izbjeglice (MARRI) i inicijativom Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC).